

Εφετείου Πειραιά: 426/2002
Πηγή: Ε.Ν.Δ. 30/2002 σελ. 385

Τραυματισμός ναύτη από επίθεση ναύκληρου οφειλόμενη σε αίτια άμεσα σχετιζόμενα με την υπηρεσία του και κατά κατάχρηση αυτής. Ευθύνη πλοιοκτήτη. Αποζημίωση κοινού δικαίου για εργατικό ατύχημα. Έκταση. Επιδίκαση εφάπαξ κεφαλαίου. Χρηματική ικανοποίηση.

Ο πλοιοκτήτης ή ο εφοπλιστής (προστήσας) ευθύνεται για αδικοπραξία του πληρώματος (προστηθέντος) εφόσον αυτή δεν είναι άσχετη ή ξένη με την εκτέλεση της υπηρεσίας που του έχει ανατεθεί αλλά βρίσκεται σε εσωτερική αιτιώδη σχέση με αυτήν. Ευθύνεται ο προστήσας και για τις ζημιές που προήλθαν από κατάχρηση ή υπέρβαση της υπηρεσίας του προστηθέντος. Δεν ευθύνεται όταν η παράνομη και υπαίτια συμπεριφορά του προστηθέντος οφείλεται σε προσωπικούς λόγους του δράστη, άσχετους με την υπηρεσία που του έχει ανατεθεί, αφού η ύπαρξη των λόγων αυτών διακόπτει την αιτιώδη συνάφεια ακόμη και όταν υπάρχει τοπικός ή χρονικός σύνδεσμος της επιβλαβούς συμπεριφοράς του προστηθέντος με την υπηρεσία του.

Σοβαρός τραυματισμός προσοντούχου ναύτη κατόπιν επίθεσης που δέχθηκε από το ναύκλορο λόγω της καθυστέρησής του να αναλάβει εργασία στο κατάστρωμα του πλοίου. Η αδικοπραξία του ναύκληρου οφείλεται σε αίτια άμεσα σχετιζόμενα με την υπηρεσία του και αποτελεί κατάχρηση αυτής. Εφαρμογή άρθρ. 16 κν551/1915 εφόσον το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του προστηθέντος από την πλοιοκτήτρια ναύκληρου.

Αποζημίωση κοινού δικαίου για εργατικό ατύχημα. Έκταση αυτής στην περίπτωση διαρκούς ανικανότητας. Επιδίκαση εφάπαξ κεφαλαίου. Γίνεται για σπουδαίο λόγο συνιστάμενο σε αφερεγγυότητα του υπόχρεου και σε επείγουσα ανάγκη για την αξιοποίηση της αποζημίωσης. Χρηματική ικανοποίηση. Παρέχεται και αν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο εργοδότη ή προστηθέντος του.

Πρόεδρος: Ι. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Εισηγητής: Θ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Δικηγόροι: Σ. Λύρας, Δ. Παππάς, Δ. Σουρρής

Κατά το άρθρο 84 εδ. β του ΚΙΝΔ, ο πλοιοκτήτης ευθύνεται από τις αδικοπραξίες που διέπραξε ο πλοίαρχος ή το πλήρωμα κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που τους έχουν ανατεθεί. Την ίδια ευθύνη κάτω από τις ίδιες προϋποθέσεις υπέχει, όπως προκύπτει από το συνδυασμό της άνω διατάξεως με τα άρθρα 86, 105 και 106 του ΚΙΝΔ, και ο εφοπλιστής, ήτοι αυτός που εκμεταλλεύεται για λογαριασμό του πλοίου που ανήκει σε άλλο. Από τις διατάξεις αυτές σε συνδυασμό με τις γενικές διατάξεις των άρθρων 914 και 922 ΑΚ συνάγεται ότι ο πλοιοκτήτης ή εφοπλιστής (προστήσας) ευθύνεται όταν η αδικοπραξία μέλους του πληρώματος (προστηθέντος) δεν είναι άσχετη ή ξένη με την εκτέλεση της υπηρεσίας που του έχει ανατεθεί αλλά βρίσκεται σε εσωτερική αιτιώδη σχέση με την υπηρεσία αυτή υπό την έννοια ότι η αδικοπραξία δεν θα ήταν δυνατόν να υπάρξει χωρίς την πρόστηση ή ότι η τελευταία υπήρξε το αναγκαίο μέσο για την τέλεση της αδικοπραξίας. Συνακόλουθα ευθύνεται ο προστήσας και για τις ζημιές που προήλθαν από κατάχρηση ή υπέρβαση της υπηρεσίας του προστηθέντος. Αντιθέτως δεν ευθύνεται ο προστήσας όταν η παράνομη υπαίτια συμπεριφορά του προστηθέντος οφείλεται σε προσωπικούς λόγους του δράστη, άσχετους με την υπηρεσία που του έχει ανατεθεί, αφού η ύπαρξη των λόγων αυτών διακόπτει την αιτιώδη συνάφεια ανάμεσα στη βλαπτική πράξη του προστηθέντος και την άσκηση ή την κατάχρηση της υπηρεσίας του. Αυτό συμβαίνει και στην περίπτωση που υπάρχει μεν τοπικός ή χρονικός σύνδεσμος της επιβλαβούς συμπεριφοράς του προστηθέντος με την υπηρεσία του, δηλαδή η συμπεριφορά, αυτή εκδηλώθηκε με την ευκαιρία της υπηρεσίας, οφείλεται όμως σε αίτια ανεξάρτητα απ' αυτή και συγκεκριμένα σε προσωπικό πταίσμα του προστηθέντος, τον κίνδυνο του οποίου δεν μπορεί να φέρει ο προστήσας (βλ. ΑΠ 799/2001 ΕΝΔ 29.361). στην ένδικη περίπτωση [...] αποδείχθηκαν τα ακόλουθα περιστατικά:

Με σύμβαση ναυτικής εργασίας αορίστου χρόνου που καταρτίστηκε στον Πειραιά στις 31.12.1996 μεταξύ του ενάγοντος και της δεύτερης εναγόμενης, η οποία ενεργούσε ως

αντιπρόσωπος στην Ελλάδα της πρώτης εναγόμενης, αλλοδαπής πλοιοκτήτριας του με ελληνική σημαία δεξαμενόπλοιου «Ε»μ και είχε (η δεύτερη εναγόμενη) ως νομίμους εκπροσώπους τους τρίτο και τέταρτο εναγομένους, ο ενάγων προσλήφθηκε και ναυτολογήθηκε, στο λιμένα Γιβραλτάρ την 1.1.1997, με την ειδικότητα του προσοντούχου ναύτη, στο παραπάνω πλοίο. Η παραπάνω σύμβαση ρητά συμφωνήθηκε να διέπεται από το ελληνικό δίκαιο. Στο παραπάνω πλοίο ο ενάγων προσέφερε τις υπηρεσίες του μέχρι τις 3.4.1997, οπότε απολύθηκε στις Αζόρες λόγω τραυματισμού του, που έλαβε χώρα υπό τις ακόλουθες συνθήκες: την 1.4.1997, ενώ το παραπάνω πλοίο βρισκόταν στον Ατλαντικό Ωκεανό πλέοντας από το QUEBEC Καναδά με προορισμό την Πορτογαλία, ο ενάγων εκτελούσε βάρδια στη γέφυρα από ώρα 04:00 μέχρι ώρα 08:00 μαζί με τον ανθυποπλοίαρχο Ν.Κ. Περί ώρα 07:30 με εντολή του ανθυποπλοίαρχου ξύπνησε το πλήρωμα για να αναλάβει εργασία και ακολούθως, έχοντας λάβει άδεια απ' αυτόν, μετέβη στην τραπεζαρία του πληρώματος για πρωινό και στη συνέχεια θα πήγαινε για εργασία στο κατάστρωμα. Περί ώρα 07:40 ο πέμπτος εναγόμενος, ναύκληρος του πλοίου, εισήλθε στην τραπεζαρία του πληρώματος, όπου ο ενάγων έτρωγε με τους ναύτες Ρ.Φ. και Ο.Μ και τον βοηθό θαλαμηπόλου Ρ.Η., και απευθυνόμενος προς αυτόν άρχισε να τον υβρίζει, γιατί δεν προσήλθε για εργασία, με τις φράσεις «ρε μαλάκα τι κάνεις εδώ, γαμώ την Π..... σου, θα σε γαμήσω, σήκω πάνω γρήγορα και άει γαμήσου». Ο ενάγων του ζήτησε συγγνώμη, πλην όμως αυτός συνέχισε να τον υβρίζει, οπότε ο ενάγων του αντιμίλησε λέγοντάς του «να πας να γαμηθείς εσύ ρε». Τότε ο πέμπτος εναγόμενος προσπάθησε, αρχικά ανεπιτυχώς, να τον κτυπήσει με ένα γαλλικό κλειδί που κρατούσε στο χέρι. Ο ενάγων προσπάθησε να φύγει από την τραπεζαρία, αλλά ο ναύκληρος τον πρόλαβε και τον κτύπησε με το κλειδί αυτό στο κεφάλι πάνω από το δεξιό οφθαλμό, ενώ δε έπεσε κάτω αιμόφυρτος, συνέχισε να τον κτυπάει κλωτσώντας τον σε διάφορα μέρη του σώματός του μέχρι ότου επενέβησαν ο πλοίαρχος, ο υποπλοίαρχος και άλλα μέλη του πληρώματος του πλοίου. Ο ενάγων μεταφέρθηκε αμέσως στο Νοσοκομείο του πλοίου, όπου διαπιστώθηκε, ότι έφερε τραύμα στο μέτωπο πάνω από το δεξιό οφθαλμό (σχίσσιμο 3 εκ. περίπου και άνοιγμα 1 εκ.) και του παρασχέθηκαν οι πρώτες βοήθειες. Ο πλοίαρχος για καλύτερη παροχή βοήθειας επικοινωνήσε και έλαβε οδηγίες από τον ιατρό της πλοιοκτήτρια εταιρείας Κ.Α και από τον Ε.Ε.Σ., συγχρόνως δε το πλοίο άλλαξε πορεία και στις 3.4.1997 έφθασε στις Αζόρες, όπου ο ενάγων απολύθηκε λόγω του τραυματισμού του, αποβιβάσθηκε στο Νοσοκομείο της πόλης PONTA DELGADA, όπου παρέμεινε για δύο ημέρες, στη συνέχεια δε επέστρεψε στην Ελλάδα. Στις 7.4.1997 εισήχθη στη νευροχειρουργική κλινική του Γ.Κ. Νοσοκομείου Νικαίας, από όπου εξήλθε στις 9.4.1997, αφού διαπιστώθηκε ότι υπέστη «κάκωση κεφαλής, εγκεφαλική διάσειση και κάταγμα πρόσθιου μετωπιαίου λοβού», του συνεστήθη δε ιατρική παρακολούθηση και 10ήμερη ανάπαυση. Στη συνέχεια εστάλη για οφθαλμολογικές εξετάσεις και με γνωμάτευση του οφθαλμιάτρου Π.Α. διαπιστώθηκε ότι η οπτική οξύτητα του δεξιού οφθαλμού του είναι μικρότερη του 1/40 (οφθαλμός τυφλός) λόγω βλάβης της οπτικής οδού, η οποία είναι πλέον μόνιμη και μη ιάσιμη. Ακολούθως στις 3.6.1997 ο ενάγων εισήχθη επειγόντως στο ψυχιατρικό τμήμα του Γ.Π. Νοσοκομείου Αττικής «Σ» όπου νοσηλεύτηκε επί 45 ημέρες, πάσχων από βαριά αγχώδη καταθλιπτική συνδρομή αντιδραστικού τύπου προκληθείσα από τον κρανιοεγκεφαλικό τραυματισμό του. Τέλος, εξετασθείς στις 15.4.1998 από την Ανώτατη Ναυτικού Υγειονομική Επιτροπή κρίθηκε ακατάλληλος να εργάζεται ως ναυτικός. Η κατάσταση αυτή της υγείας του ενάγοντος βεβαιώθηκε και με νεότερες ιατρικές βεβαιώσεις του «Σ» νοσοκομείου, του Π.Γ.Ν. Αθηνών «Γ.Γ.» και της πανεπιστημιακής οφθαλμολογικής κλινικής του νοσοκομείου αυτού. Με βάση τα προεκτεθέντα αποδείχθηκε, ότι ο ενάγων υπέστη κατά τη διάρκεια της ναυτολόγησής του στο παραπάνω πλοίο το αναφερθέν εργατικό, κατά την έννοια του κ.ν. 551/1915 ατύχημα κάτω από τις συνθήκες που προαναφέρθηκαν δε, αποτέλεσμα του οποίου ήταν, όπως αποδείχθηκε, να καταστεί διαρκώς ανίκανος για την άσκηση του επαγγέλματός του ναύτη καθώς και κάθε άλλου επαγγέλματος κοινωνικά και οικονομικά ισοδύναμου κατά ποσοστό 60%. Περαιτέρω από τα περιστατικά του ατυχήματος του ενάγοντος που αναφέρθηκαν παραπάνω, αποδείχθηκε, ότι ο υπηρετών στο πλοίο «Ε» πέμπτος εναγόμενος ως ναύκληρος, που είχε προστηθεί στην υπηρεσία αυτήν από την πρώτη εναγόμενη πλοιοκτήτρια, κτύπησε και τραυμάτισε τον ενάγοντα ναύτη, μέλος επίσης του πληρώματος του πλοίου, γιατί, ενώ του είχε πει να ετοιμαστεί και να αναλάβει εργασία στο

κατάστρωμα του πλοίου, αυτός καθυστέρησε, επειδή είχε μεταβεί στην τραπεζαρία του πληρώματος για να προγευματίσει. Περί του ότι αυτή η αιτία του παραπάνω επεισοδίου καταθέτουν οι αυτόπτες μάρτυρες Ρ.Φ. Ο.Μ. και Ρ.Η. στο ίδιο δεν συμπεράσμα καταλήγει τόσο η από 4.4.1997 έκθεση συμβάντος του πλοιάρχου του πλοίου καθώς και η από 10.3.1998 πορισματική έκθεση ένορκης προανάκρισης του Κ.Α.Π. επομένως η βλαπτική συμπεριφορά του πέμπτου εναγομένου δεν εκδηλώθηκε απλώς με την ευκαιρία της υπηρεσία του με την ειδικότητα του ναυκλήρου στο παραπάνω πλοίο, αλλά εκδηλώθηκε εξαιτίας αυτής, οφειλόμενη σε αίτια άμεσα σχετιζόμενα με αυτήν και αποτελούσα κατάχρηση αυτής με αποτέλεσμα να υφίσταται, σύμφωνα με την παραπάνω μείζονα σκέψη, στην ένδικη περίπτωση παράλληλη από την πρόσταση ευθύνη των τεσσάρων πρώτων εναγομένων. Ο ισχυρισμός των τεσσάρων πρώτων εναγομένων ότι η επίθεση του ναυκλήρου οφειλόταν σε εντελώς προσωπικούς λόγους αναγόμενους στο γεγονός ότι κατά το παρελθόν ο ενάγων είχε ξεχάσει να τον μεταφέρει, όπως του είχε υποσχεθεί, με το μοτοποδήλατό του έξω από τον μώλο της Δραπετσώνας, όπου δούλευαν μαζί δεν αποδείχθηκε ως βάσιμος, ενόψει και του γεγονότος ότι η εναντίον του ενάγοντος επίθεση έλαβε χώρα τρεις μήνες μετά τη ναυτολόγησή του στο παραπάνω πλοίο. Άλλωστε και ο ίδιος ο πέμπτος εναγόμενος στην από 1.4.1997 κατάθεσή του ενώπιον του πλοιάρχου του πλοίου Β.Π. κ.λπ., ουδέν περί του παραπάνω περιστατικού αναφέρει, αποδίδοντας το επεισόδιο στην καθυστέρηση του ενάγοντος να προσέλθει για εργασία. Περαιτέρω, με βάση τα παραπάνω αποδειχθέντα, οι ισχυρισμοί του πέμπτου εναγομένου περί συνυπαιτιότητας του ενάγοντος κατά 95% και περί εφαρμογής στην ένδικη περίπτωση του άρθρου 284 ΑΚ περί άμυνας κρίνονται ως κατ' ουσίαν αβάσιμοι. Και τούτο, γιατί, όπως αποδείχθηκε, ο ενάγων εξυβρίστηκε χυδαιότατα από τον πέμπτο εναγόμενο και υπέμεινε αρχικώς τις ύβρεις, ζητώντας μάλιστα συγγνώμη από τον υβριστή του την καθυστέρησή του να μεταβεί εγκαίρως στο τόπο εργασίας του (κατάστρωμα), η προαναφερθείσα δε αντίδρασή του, μετά τη συνέχιση της εξύβρισης εις βάρος του εκ μέρους του πέμπτου εναγομένου, δεν προσδίδει στο πρόσωπό του ποσοστό συνυπαιτιότητας, αφού δεν αποδείχθηκε, ότι ερέθισε τόσο πολύ τον ήδη εξαγριωμένο πέμπτο εναγόμενο, ώστε να μπορεί να εκληφθεί η μετέπειτα επιθετική ενάργιά του εις βάρος του ενάγοντος ως προκληθείσα σε κάποιο ποσοστό από τον ενάγοντα, ούτε αποδείχθηκε ότι η προαναφερθείσα επιθετική ενέργειά του ήταν επιβαλλόμενη υπεράσπισή του για να αποτρέψει μη αποδεχθείσα παρούσα και άδικη επίθεση του ενάγοντος εναντίον του. Ενόψει δε όλων αυτών κρίνεται ότι η ένδικη αγωγή δεν ασκήθηκε καταχρηστικά. Κατόπιν τούτων εφαρμόζεται, στην ένδικη περίπτωση, το άρθρο 16 του Κ.Ν. 551/15, για το λόγο ότι το συγκεκριμένο ατύχημα, με βάση τα αποδειχθέντα, αποδίδεται σε δόλο του προστηθέντος από την πρώτη εναγόμενη (πλοιοκτήτρια του παραπάνω πλοίου) πέμπτου εναγομένου-ναυκλήρου. Περαιτέρω αποδείχθηκε, ότι ο ενάγων κατά το χρόνο του ατυχήματος διένυε το 30 έτος της ηλικίας του, με πιθανότητα δε κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, θα ασκούσε το επάγγελμα του ναυτικού, υπό την, προαναφερθείσα ειδικότητά του, επί 30 ακόμη έτη και επί οκτώ μήνες το έτος, αποκερδαιίνοντας συνολικές μηνιαίες αποδοχές 663.583 δραχμ. [...]. Επομένως εξαιτίας του τραυματισμού του και της συνακόλουθης μερικής διαρκούς ανικανότητάς του προς εργασία ο ενάγων απόλεσε και θα απολέσει από τις 3.4.1997 και μέχρι την αποχώρησή του από το επάγγελμα του ναυτικού το εισοδήματά του το οποίο με πιθανότητα και κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων θα κέρδιζε, αν δεν μεσολαβούσε ο τραυματισμός του, κατά ποσοστό 60%. Κατά συνέπειαν οι εναγόμενοι του οφείλουν, εις ολόκληρον ο καθένας, για την παραπάνω αιτία το ποσό των 95.555.952 δραχμ. (μηνιαίες αποδοχές 663.583 δραχμ. X 8 μήνες X 30 έτη X 60% = 95.555.952 δραχμ.), το οποίο, όπως αποδείχθηκε, συντρέχει σπουδαίος λόγος να του επιδικαστεί εφάπαξ και όχι σε μηνιαίες χρηματικές δόσεις, γιατί, όπως αποδείχθηκε, οι εναγόμενοι είναι αφερέγγυοι, ως στερούμενοι εμφανών αξιόχρεων περιουσιακών στοιχείων πλην του πλοίου της πρώτης εναγόμενης (υποκειμένου στους θαλάσσιους κινδύνους και δυναμένου να μεταβιβασθεί οποτεδήποτε), και ο ενάγων έχει επείγουσα ανάγκη να αξιοποιήσει την αποζημίωση αυτή για δημιουργία σταθερής πηγής εισοδήματος για την αντιμετώπιση των βιοτικών του αναγκών, λαμβανομένων υπόψη του νεαρού της ηλικίας του, του γεγονότος ότι μετά το ατύχημα στερείται παντός εισοδήματος και παντός ετέρου πόρου ζωής, την ανάγκη προστασίας της σοβαρά κλονισθείσας υγείας του και του ενδεχομένου δημιουργίας οικογένειας (βλ. ΑΠ.

782/1988 ENΔ 17.396). εξάλλου αποδείχθηκε, ότι συνεπεία του παραπάνω τραυματισμού του ο ενάγων υπέστη ηθική βλάβη, για την αποκατάσταση της οποίας, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών του τραυματισμού του, που οφείλεται σε δόλο του προστηθέντος από την πρώτη εναγόμενη πέμπτου εναγομένου, των συνεπειών του γι' αυτόν των ψυχικών και σωματικών πόνων που υπέστη και θα υφίσταται και της εν γένει οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης των διαδίκων, δικαιούται το ποσό των 15.000.000 δρχ.. Τέλος όπως δέχθηκε και η εκκαλούμενη απόφαση που δεν πλήττεται κατά το κεφάλαιο αυτό, ο ενάγων δικαιούται να λάβει από τους εναγόμενους για μισθούς ασθένειας 4 μηνών το ποσό του 1.016.800 δραχμ. Επομένως ο ενάγων δικαιούται να λάβει από τους εναγόμενους συνολικά 111.572.752 δραχμ. ($95.555.952 + 15.000.000 + 1.016.800 = 111.572.752$), δηλαδή 327.432.87 ευρώ. [...]